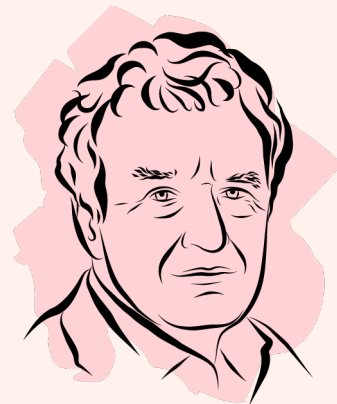

De duurzaamheid van de trein wordt flink overdreven

Deze trein vertrekt precies op tijd, roept de conducteur om als we weggrijden uit Rotterdam. Ze klinkt trots. Logisch, want het is de laatste dag van een winterperiode waarin de treinen allesbehalve op tijd reden en treinen móeten op tijd rijden.

Trein en tijd alliteren niet voor niets. Door de komst van het spoor, ruim een eeuw geleden, ontstond behoefte aan een nationale tijd. Een tijdlang waren er drie, vier verschillende tijden in Nederland, plus een 'spoortijd' (de Amsterdamse tijd). Verwarring alom.

We zijn op weg naar Warschau, voor de verjaardag van een kleindochter. Voor mij is deze reis ook een experiment. Hoe houdt de trein zich tot de auto en het vliegtuig? Sinds mijn zoon werkt als wiskundige in Warschau, zijn we een aantal keren naar de Poolse hoofdstad gereisd. Meestal met de auto, soms met het vliegtuig en nu dus met de trein.

Het besneeuwde landschap glijdt aan me voorbij. En ik zie het. In de auto rij je ook door prachtige landschappen maar als chauffeur zie je dat nauwelijks, als je tenminste ongehavend wilt aankomen. En in de trein kun je lezen. Terwijl we Duitsland inrijden, begin ik in *Wanderlust* van Rebecca Solnit. Al in het eerste hoofdstuk schrijft de Amerikaanse: 'Het ritme van wandelen roept een bepaald denkritme op en de gang door een landschap weerkaatst of stimuleert de gang door een gedachte-reeks.' Vijf kilometer per uur, dat past volgens haar bij de mens.

Hoe zit dat met 160 of de ruim 300 van hogesnelheidstreinen? Wanneer we de Oder oversteken en Polen binnenrijden, flitsen de bomen nerveus voorbij. Na een uurtje wordt de witte wereld weids. We gaan naar de restauratiewagon (heb je niet in een auto of vliegtuig), eten *zurek* (zure Poolse roggesoep) en zien veel herten, kraanvogels en bonte kraaien op de velden ('Polen' is afgeleid van het woord voor 'vlakte'), het zonnetje is waterig, de sneeuw geeft licht en mijn denken vertraagt.

Toch komt er veel naar binnen. Op de snelweg zie je weinig, met de trein kom je door dorpjes en stadjes. Je ziet de mensen die daar wonen. Je zit niet in een veiligheidsgordel, je bent vrij om te gaan waar je wilt, je kunt elk moment naar de wc gaan of tussen de wagons in, waar niemand je hoort, via de Duolingo-app oefenen met die krankzinnige taal: in het Poolse woord voor 'man' staan een z, een c, een z en met één tussenstop weer een z achter elkaar!

De trein is het favoriete vervoermiddel van de deugneus. Zo mocht Mariët Meester in 2022 een lang artikel in *NRC* schrijven over een reis naar het Spaanse Málaga, waarin de zelfingenomenheid van de pagina's afspatte. 'Door met de trein te reizen, krijg je het gevoel dat je de wereld iets goeds geeft.' Volgens Milieu Centraal, een voorlichtingsbureau opgericht door de overheid, is treinen twaalf tot veertien keer zo duurzaam als vliegen.

Maar klopt dit ook? U kent mijn motto: je moet niet alles geloven wat de mensen zeggen. Eric Vrijsen was tot 2024 politiek redacteur van dit weekblad. Nou kan elke sukkel over politiek schrijven, maar Eric kan ook rekenen en dat is bijzonder. Vlak voor hij met pensioen ging, rekende hij in een artikel uit wat het gevolg zou zijn wanneer al die mensen die nu binnen Europa het vliegtuig nemen, over zouden stappen op de trein.

Weliswaar gaan er in een trein tweemaal zoveel mensen als in een vliegtuig, maar een vliegtuig gaat zo snel dat je daarmee veel meer mensen per dag kunt vervoeren. Moeten die in de trein, dan heb je binnen Europa duizend hogesnelheidstreinen en overal nieuwe spoorlijnen nodig. En dat terwijl die ene hsl bij ons al wegzakt in de blubber. Er moeten tussen Engeland en Frankrijk en door de Alpen nieuwe tunnels worden geboord. Allemaal ten koste van de natuur. Lekker duurzaam zeg.

Twee dagen nadat we uit Rotterdam vertrokken en na de nodige stilstand, vooral in Duitsland, rijden we Warschau binnen, die fascinerende, eigenzinnige stad met zijn Amerikaans aan-doende wolkenkrabbers, met een restant bizarre stalinistische architectuur (het Paleis van Cultuur en Wetenschap) dat ze gelukkig hebben laten staan en met al die hippe restaurants (Manekin, Der Elefant) en kroegen (Pijalnia).

Ik stap het station uit, de besneeuwde Jeruzalem Avenue op en realiseer me dat duurzaamheid het verkeerde argument is om mensen de trein in te krijgen. Je komt tot rust op het spoor. Treinen is mediteren.

**In een trein zie je
zoveel meer dan in het
vliegtuig of de auto**